montessoribarnehagen solsikken
montesol.no

Årsplan 2026 for
Montessoribarnehagen Solsikken Lilleputt

montessoribarnehagen solsikken
montesol.no

Innhold

Årsplan 2026 for 1

1 Om årsplanen og Oslo kommune sine mål for barnehagene 3

2 Om barnehagen 3

3 Visjon og verdier 5

4 Tilvenning 5

5 Vennskap og fellesskap 6

6 Lek 6

7 Læring 7

8 Kommunikasjon og språk 8

9 Fagområder 9

10 Samarbeid og sammenheng mellom skole og barnehage 10

11 Omsorg 11

12 Medvirkning 12

13 Livsmestring og helse 13

14 Danning 13

15 Bærekraftig utvikling 14

16 Planlegging, vurdering og dokumentasjon 14

1 Om årsplanen og Oslo kommune sine mål for barnehagene

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek samt fremme læring og danning. Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset det enkelte barn og barnegruppen. Barnets beste skal alltid være et overordnet mål.

Denne årsplanen skal vise hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i Pedagogisk fagplan for Montessoribarnehagen, og den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Årsplanen skal også beskrive hvordan vi jobber for å nå Oslo kommunes felles målsetninger for barnehagene:

- Barnehagebarn skal ha et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep.
- Barnehagebarn skal møte medarbeidere med høy kompetanse og tid til å følge opp den enkelte.
- Barnehagebarn skal få et pedagogisk tilbud som støtter det enkelte barns lek, utvikling og læring.
- Barnehagebarn skal utvikle gode språklige og sosiale ferdigheter gjennom lek i trygge omgivelser.

2 Om barnehagen

Montessoribarnehagen Solsikken Lilleputt ligger høyt og fritt oppe på Ullerntoppen, med en fantastisk utsikt over Oslo. Vi er så heldige at barnehagens uteområde er som et lite stykke villmark som gir masse lekemuligheter og varierte utfordringer for barna våre. Skogen er rett i nærheten. Lilleputt ligger skjermet fra trafikk, men har allikevel nærhet til både buss og t-bane. Vi har vår egen lavvo og kjøkkenhage hvor vi dyrker mange ulike grønnsaker.

Lilleputt har to avdelinger med barn i alderen 2,5- 6 år, og en avdeling med barn i alderen 1-3 år. Barna får utfolde seg i nøye forberedte omgivelser, og velger sine aktiviteter etter modning, behov og interesser. Vi er opptatt av å opprettholde faste rutiner for å skape en trygg og forutsigbar hverdag for barna. Lilleputt kjennetegnes av en engasjert og stabil personalgruppe. Flere av våre pedagoger har Montessoriutdannelse i tillegg til å være barnehagelærere. Vi har ansatte med høy og variert kompetanse.

Vi har besøk av eksterne kunstnere som holder forestillinger i barnehagen hvert år. Dans, musikk

og juletaeater er noen av innslagene vi pleier å ha. Foreldrene betaler ca 200- 300kr totalt for disse forestillingene. Dette tas opp i foreldrerådet hvert år.

Førskolebarna får tilbud om å være med på skiskole. Skiskolen betales av foreldrene, med mulighet for friplasser for familier med lav inntekt.

Montessoribarnehagen Solsikken i Oslo består av syv barnehager fordelt på tre bydeler:
- I bydel Ullern er det en barnehage med plass til 52 barn.

- I bydel Vestre Aker har vi fire barnehager med plass til i alt 130 barn.

- I bydel Nordre Aker har vi to barnehager med plass til i alt 52 barn.

Barnehagene drives i tråd med montessoripedagogikken og følger Montessori Norges kvalitetsveileder og Pedagogisk fagplan for Montessoribarnehagen.

Montessoripedagogikken ble utviklet av den italienske legen Maria Montessori. Hun oppdaget at barnet i perioden fra det er 0-6 år lærer ved å absorbere inntrykk fra sine omgivelser. Dette kalte hun for det absorberende sinn. I løpet av disse årene utvikler barnet sin personlighet samtidig som det lærer seg å tilpasse seg sin kultur som blant annet innebærer normer og regler samfunnet har utviklet. Som Montessoribarnehage ligger vårt fokus i denne perioden på å imøtekomme barnets naturlige utviklingsmessige behov som knyttes til dette. Vi gjør dette ved å ha et nøye forberedt miljø, noe som er en essensiell del av montessoripedagogikken. Det fysiske miljøet virker som den tredje pedagog og skal inneha materiell der barnet står fritt til å utforske, tilegne seg kunnskap og utvikle ferdigheter. På denne måten får barnet mulighet til å samle erfaringer og gjøre oppdagelser på egenhånd i sitt eget tempo.

Gjennom observasjoner av hvert enkelt barn veileder pedagogen barnet ut fra hvor det befinner seg i sin utvikling og hva slags stimuli det har behov for. De ulike fasene barnet går gjennom der det er spesielt interessert og nysgjerrig på visse typer stimuli, kalte Montessori for sensitive perioder. Det forberedte miljøet skal være tilrettelagt for å imøtekomme alle de sensitive periodene barnet går gjennom.

Materiellet er delt i ulike kategorier. Vi har materiell innen språk, matematikk, geografi, kultur og kunst i tillegg til materiell der barna bruker de ulike sansene sine. Vi har også materiell vi kaller praktisk hverdagsliv. Dette er aktiviteter barna ser de voksne gjøre og som de ønsker å lære. Det kan være å feie gulv, knyte lisser, helle vann. Rett og slett alle praktiske aktiviteter barna skal lære for å kunne klare å være selvstendige.

3 Visjon og verdier

Vår visjon: «Her vil jeg være!»

Våre verdier: Trygghet, entusiasme, raushet, respekt og ansvar

Vi skal være en barnehage fylt med raushet, varme og entusiasme.
Et sted hvor barnet:

- Utvikles gjennom å utforske, prøve og erfare innenfor tydelige rammer
- Opplever trygghet, harmoni og toleranse
- Opplever respekt for samfunn, miljø og hverandre
- Blir sett i fellesskap med andre
- Opplever et nøye tilrettelagt miljø som bygger på observasjon av barnet og som støtter den individuelle utviklingen.

4 Tilvenning

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barna kan få en trygg og god start i barnehagen. Se «Oslostandard for tilvenning i barnehagen».

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi inviterer nye barn på besøk før oppstart.
- Vi sender ut god informasjon om våre rutiner for oppstart og tilvenning.
- Vi inviterer til et foreldremøte for nye foreldre før oppstart
- Hvert barn får en tilknytningsperson som følger barnet og foreldrene tett i begynnelsen
- Vi har en egen oppstartsamtale med foreldrene i tilvenningsperioden.
- Vi tilpasser tilvenningsperioden til hvert enkelt barns behov og har fokus på en tett dialog med foreldrene i denne perioden

5 Vennskap og fellesskap

I barnehagen skal alle barn få oppleve seg selv som verdifulle, få venner og bidra i et sosialt fellesskap. Barnehagen skal forebygge, avdekke og stoppe mobbing og krenkelser. Barnehagen skal fremme likestilling, og motvirke alle former for diskriminering.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Montessoripedagogikken har sosial kompetanse som et av sine undervisningsfelt, og vi kaller det harmoni og høflighet. Dette er aktiviteter som innebærer å støtte og veilede barns sosiale og moralske utvikling, og gi barna verktøy og hjelp til å utvikle ferdighetene de trenger for å kunne oppføre seg på en måte som ivaretar seg selv og de rundt en. Her lærer de kulturelle normer og regler som bidrar til å skape en harmonisk barnegruppe. Dette innebærer blant annet hvordan man ser at andre trenger hjelp, hvordan man snakker til hverandre og hvordan man inviterer andre med i en aktivitet. Harmoni- og høflighetspresentasjoner skjer både i smågrupper og en til en.
- Personalet i barnehagen har et bevisst forhold til det å motvirke alle former for diskriminering ved å reflektere over egne holdninger og væremåter slik at barna opplever barnehagen som en likestilt arena med fravær av kjønnstypiske normer, kommentarer og materiell.
- Personalet møter barna som et unikt individ med utgangspunkt i deres forskjeller og behov. På denne måten absorberer barna hvordan hvert individ skal behandles med respekt.
- Gjennom samtaler og refleksjon i personalgruppen jobber vi for å opprettholde og videreutvikle vårt pedagogiske grunnsyn basert på montessoripedagogikken, våre verdier og vår visjon.

6 Lek

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes.
Barnehagen skal ha et fysisk miljø som støtter barnas utvikling og sosiale og språklige samhandling.
Barnehagen skal legge til rette for et inkluderende miljø der alle barna kan oppleve glede og engasjement gjennom lek.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Alt materiell står i barnas høyde og er derfor tilgjengelig til enhver tid slik at de selv velger aktiviteter ut fra et interesseområde som gleder og engasjerer. Barnet har tilgang til alt det trenger til aktiviteten og har dermed muligheten til å gjennomføre helt på egenhånd

- Barnehagen tilrettelegger for materiell som innbyr til ulik aktivitet inne og ute, noe som støtter opp under barnas utvikling og samhandling på forskjellige måter slik at barna opplever variasjon i sin hverdag.
- Vi organiserer dagen slik at barna får mest mulig sammenhengende tid uten for mange forstyrrelser. Dette gir barna mulighet til å holde på med noe i en lengre periode, og få en opplevelse av flyt.
- Personalet er aktivt tilstedeværende i leken for å veilede og sikre at hvert enkelt barn inkluderes. De voksne er bevisst sin rolle i leken og tilpasser denne ut ifra barnas behov

7 Læring

Barna skal oppleve et stimulerende og utforskende miljø som fremmer barns nysgjerrighet og lærelyst. Barnehagen skal sørge for utvikling og progresjon innenfor alle fagområdene i rammeplanen. Barnehagen skal støtte og berike barnas initiativ og gi dem utfordringer og tiltro til egne evner.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet veileder og tilrettelegger for materiell som inviterer til selvstendig arbeid og utforsking slik at barna selv får mulighet til å gjøre oppdagelsene.
- Gjennom vår progresjonsplan beskriver vi hvordan vi, ut fra barnets alder, jobber med utvikling og progresjon innenfor de ulike fagområdene i rammeplanen.
- Gjennom observasjoner legger pedagogene merke til barnets interesseområde og presenterer materiell ut fra dette. Presentasjonen blir tilpasset det enkelte barns behov. Materiellet gir barnet utfordringer som det gjennom selvstendig arbeid, og videre utforskning, vil mestre ved å opparbeide seg en ny kunnskap og ferdighet. Denne mestringen bidrar til at barnet opparbeider seg tiltro til egne evner.

8 Kommunikasjon og språk

Barnehagen skal støtte barns bruk av språk som redskap for å tenke og gi uttrykk for egne meninger og følelser.

Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen.

Barnehagen skal fange opp og støtte barn som trenger ekstra støtte i sin språkutvikling. Se «Oslostandard for et inkluderende leke- og språkmiljø».

Våre tiltak for å oppnå dette:

- I Montessoripedagogikken er det fokus på at barnet sanser før det får ord og begreper. Dette hjelper barnet til å få en dypere forståelse av ordenes betydning og de oppleves da som meningsfulle.
- Vi bruker en trestegsleksjon for å lære barna nye ord og begreper:
  Steg 1: «Dette er...» Presentasjon av de nye ordene ved hjelp av konkreter.
  Steg 2: «Hvor er...» pedagogen spør, og barnet peker på/ flytter på den tingen pedagogen spør om.
  Steg 3: «Hva er...» Tredje steget handler om at barnet skal benevne de ulike konkretene som har blitt øvd på i de to første stegene.
- Som Montessoribarnehage har vi eget språkmateriell utviklet for å støtte barnets språklige utvikling.
- Vi bruker enhver situasjon til å benevne gjenstander, omgivelser og sette ord på følelser for å hjelpe barnet til å få et rikere språk.
- Vi lytter til barna, og både oppfordrer dem og hjelper dem til å sette ord på tanker, meninger og følelser. Vi er opptatt av at disse alltid skal møtes med forståelse og respekt.

9 Fagområder

Det er 7 fagområder i den nasjonale rammeplan for barnehager, og i Pedagogisk fagplan for Montessoribarnehager er fagområdene delt opp i 8, med 5 underpunkter i kulturfaget.

Arbeidsøkten, som er fra morgenen av og til lunsj handler om å gi barna uavbrutt tid og rom til å engasjere seg i samspill med andre, og til å gjøre aktiviteter og arbeid de har behov for å gjøre, innenfor disse fagområdene.
Vi kaller denne tiden for arbeidsøkt fordi det er barnets arbeid med å erverve seg nye kunnskaper, og forske på sin verden, som foregår. Det vi kaller arbeid er lek for barnet. Barnet arbeider for arbeidets skyld.
Aktivitetene er selvvalgte og lystbetonte, med stor grad av frihet.

<table>
<tr><th>Rammeplan for barnehagen</th><th>Pedagogisk fagplan for Montessoribarnehagen</th></tr>
<tr><td>Kommunikasjon. språk og tekst.</td><td>Språk</td></tr>
<tr><td>Kropp, bevegelse og helse</td><td>Kropp, aktivitet, helse</td></tr>
<tr><td>Kunst, kultur og kreativitet</td><td rowspan="3">Kultur

(Biologi, geografi, vitenskapens verden, kunst og forming, musikk)</td></tr>
<tr><td>Natur, miljø og teknikk</td></tr>
<tr><td>Nærmiljø og samfunn</td></tr>
<tr><td>Etikk, religion og filosofi</td><td>Etikk, filosofi og barns åndelige behov</td></tr>
<tr><td>Antall, rom og form.</td><td>Matematikk</td></tr>
<tr><td rowspan="3"></td><td>Praktiske hverdagsaktiviteter</td></tr>
<tr><td>Sensoriske aktiviteter</td></tr>
<tr><td>Småbarnsmateriell</td></tr>
</table>

Bilder fra arbeidsøkten:

Klesramme- glidelås

Vaske opp

Tellestaver med tallkort

Det bevegelige alfabet

Fuglens kroppsdeler

Gradere farger

10 Samarbeid og sammenheng mellom skole og barnehage

Barnehagen skal i samarbeid med foresatte og skolen legge til rette for at barnet får en trygg og god overgang fra barnehage til skole. Se «Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage, skole og AKS». Barnehagen skal legge til rette for at barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som gir dem et godt grunnlag for å begynne på skolen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi har samtaler med hvert enkelt barn på våren med fokus på barnets egne tanker om det å begynne på skolen og barnets ståsted før skolestart.
- Vi har foreldresamtaler på våren der de foresatte utveksler tanker rundt skolestarten med pedagogisk leder. Her gjennomgås også informasjonsskjemaet som fylles ut og sendes til

skolen, dersom foresatte ønsker det.

- Vi har fokus på at barna skal bli selvstendig på områder som vil gjøre skolehverdagen lettere. Dette innebærer å mestre påkledning, ha evne til å selv bedømme hvilke klær som er nødvendig utfra vær, være vant til å ta imot beskjeder og følge disse, og kunne sitte konsentrert med et arbeid.
- Vi har førskoleklubb for skolestartere på tvers av avdelingene. Da er barna samlet til aktiviteter sammen med sine jevnaldrende.

11 Omsorg

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan knytte seg til personalet og til hverandre.
I barnehagen skal alle barna bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for.
Barnehagen skal forebygge og avdekke omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Se Oslostandard for samarbeid mellom helsestasjon, barnehage og barneverntjenesten.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Som Montessoribarnehage tenker vi at individuelle særegenheter er en styrke som samlet sett gjør barnegruppen sterkere og dyktigere. I tillegg til fokus på hvert enkelt barn er vi svært opptatt av samspill og fellesskap.
- Montessoripedagogikken har som mål at barna skal oppleve trygghet og selvstendighet. Vi fokuserer derfor på gode rutiner i barnehagen.
- En sentral del av Montessoripedagogikken er jevnlige observasjoner for å kartlegge hvert enkelt barns behov. Med utgangspunkt i disse observasjonene planlegges videre arbeid med barnet. De voksne i barnehagen innehar kompetanse på hva som er gode oppvekstmiljøer for barn, og er omsorgsfull og framtrer som gode rollemodeller ovenfor barna.
- Som en naturlig del av Montessoripedagogikken får barna jevnlig 1:1 presentasjoner av pedagogene. På denne måten sikres det at hvert enkelt barn blir sett og fulgt opp.
- Vi skal til enhver tid ha ansatte som er observante på hvilke tegn man skal se etter med tanke på å avdekke vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep, og vi har tilgang til et nettverk av ressurser innenfor andre instanser.

12 Medvirkning

Barn skal delta i demokratiske prosesser og ha innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnas medvirkning må tilpasses individuelle forutsetninger og behov. Barnehagen skal ivareta foresattes rett til medvirkning, og samarbeidet skal alltid ha barnas beste som mål.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Det forberedte miljøet barnet møter i våre montessoribarnehager er i seg selv med på å bidra til barns medvirkning. Vi legger rammene, og barna er frie til selv å velge innenfor de gitte rammene.
- Som Montessoribarnehage er et av våre grunnprinsipper frihet under ansvar. Frihet til å velge står sentralt. Ved å la barna ta egne avgjørelser og valg ruster vi deres selvstendighet, dette gjøres innenfor tydelige rammer tilpasset individenes alder og behov. Barnas synspunkter blir tatt til følge, men barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er modent nok til å ta. Barnet velger selv hva det vil aktivisere seg med, når og hvor lenge, og med hvem. Ved å gi barnet frihet får de mulighet til å medvirke.

  Gjennom observante og tilstedeværende voksne ivaretar vi barnets deltagelse i fellesskapet og lar de få uttrykke seg gjennom sitt verbale og non-verbale språk. Barna skal bli sett og hørt. De skal gjennom hele barnehagedagen oppleve at det står fritt til å kommunisere og snakke med hverandre. Dette er naturlig integrert i hverdagen for å utvikle deres språk og kommunikasjonsevne. Alle voksne i Montessoribarnehagen Solsikken må være seg bevisst at de er språklige forbilder. Enhver anledning til samtale, begrepslæring, lek og utforskning av språk bør benyttes.
- Det fysiske miljøet virker som den tredje pedagogen i barnets oppvekstmiljø, pedagogen og læringsmaterieller er de to andre komponentene. Alt i barnehagen er lagt til rette for barna slik at de har frihet til å velge aktiviteter ut fra sine egne interesser. Alt materiell er derfor tilgjengelig for barnet til enhver tid ved at det står på hyller som er tilpasset barnegruppens høyde. Materialet skiftes ut avhengig av barnas interesser. «A child chooses what helps him to construct himself…» Maria Montessori
- Vi tilbyr foreldresamtale to ganger i året og etter ekstra behov til alle foreldre. Vi har også fokus på barnets trivsel og behov i barnehagen ved hjelp av dialog med foresatte i hente- og leveringssituasjon. Foresatte inviteres til å observere på avdelingen etter avtale med avdelingsleder.

13 Livsmestring og helse

Barnehagen skal bidra til barnas trygghet, livsglede, og følelse av egenverd.
Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og samtidig gi rom for hvile.
Barnehagen skal bidra til at barna utvikler matglede og sunne helsevaner.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Det finnes store forskjeller på barn når det gjelder den fysiske, intellektuelle og sosiale utvikling, også innenfor samme aldersgruppe. Montessori så viktigheten av denne observasjonen og det er derfor viktig for oss som Montessoribarnehage å ha aldersblandede grupper. Da blir det lettere for alle å finne noen på samme modningsnivå som en selv. De yngste barna kan få veiledning av de eldste, og alle får mulighet til å veilede noen og dermed være en ressurs i sin arbeidsgruppe.
- Vi jobber styrkebasert, og i forhold til styrkebasert arbeid er det mange dyder (karakteregenskaper)som ligger i bunn. Dydene er redskaper som vi skaper for å gjøre livet lettere og bedre. Eksempler på dyder er: tålmodighet, ydmykhet, sjenerøsitet og takknemlighet. Arbeidet med dydene skal være en naturlig del av hverdagen.
- Barna får daglig muligheter til å tilberede frukt eller grønnsaker.
- Barnehagen er opptatt av et sunt og bærekraftig kosthold. Vi handler inn økologisk så langt det er mulig og maten som serveres er vegetarisk og næringsrik.

14 Danning

Barnehagen skal støtte barnas utvikling av egen identitet og bidra til at barna utvikler positiv selvfølelse.
Barnehagen skal legge til rette for at barna utvikler kritisk tenkning og etisk dømmekraft.
Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- En av grunnpilarene i Montessoripedagogikken er at barnet skal føle trygghet i seg selv og se seg selv som en del av samfunnet det lever i. Vi har stort fokus på å lære det enkelte barn gode

verdier og holdninger. Dette gjør vi ved å være positive forbilder for barna, og behandler barn, voksne og miljøet med respekt. For eksempel hvordan vi hilser på hverandre om morgenen og setter ting tilbake på plass når vi har brukt det.

- Vi voksne er lyttende til den kommunikasjonen som barna har og viser interesse for det de sier. Vår rolle er å være en god samtalepartner og være til stede for barna i hverdagen.
- Vi er bekreftende ovenfor deres tanker og følelser. Vi tar de på alvor, og viser barna tillit.

15 Bærekraftig utvikling

Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold.
Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Gjennom miljørelaterte- og personrelaterte øvelser innenfor de praktiske hverdagsaktivitetene får barna mulighet til å lære hvordan de tar vare på seg selv og miljøet. Dette kan være å stelle og vanne planter, luke ugress, plukke opp søppel ute, gjøre det ryddig og rent rundt seg.
- Vi jobber med bevisstgjøring rundt kildesortering gjennom samtaler og sortering av avfall ut fra barnas utviklingsnivå.
- Vi går turer i nærmiljøet der vi har fokus på naturens forandringer gjennom årstidene, det biologiske mangfoldet og hvordan vi kan ta vare på naturen.
- Vi har egen kjøkkenhage i barnehagen, hvor barna får være med på hele prosessen fra kompostering, såing, utplanting, høsting og matlaging med våre egendyrkede bær og grønnsaker.
- Barna er ute hver dag. Barnehagen har et stort og variert uteområde som gir barna erfaringer med ulent terreng og naturlige elementer.

16 Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Barnehagen skal planlegge, vurdere og dokumentere det pedagogiske arbeidet.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Årsplanen har fokus på å begrunne våre valg ut fra en Montessoripedagogisk plattform.
- Vi har regelmessige personalmøter, planleggingsdager og fagdager der vi arbeider med

planlegging og evaluering.

- Vi sender ut foreldrebrev flere ganger i året der foreldrene får innblikk i barnas barnehagehverdag.
- Vi bruker Montessori Norge sin kvalitetsveileder som skal sikre at vi har riktig utvikling som Montessoribarnehage og på den måten også dokumenterer det pedagogiske arbeidet.

Fastsatt av SU: 10.01.2026

Barnehagens styrer: Pernille S. Kraugerud

Barnehagens nettside: montesol.no